אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת תח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ז' שבט תרע"ב - יפו

נמען: הרב ישראל אבא ציטרון, אב בית דין פתח תקווה

נחוץ לייסד תלמודי תורה בגליל, אבל מכתב לרבנים לא יספיק. יש להתייעץ עם ד"ר אויערבך ועם האגודה מפרנקפורט ומהמבורג. נוסדה 'אגודת התרבות הישראלית', ובכוונתו לאחד את 'תחכמוני' ואת 'נצח ישראל'. אחר כך יפנו במכתב גלוי לגולה, כדי לחנך בגליל כפי שנעשה ביהודה.

עיקרי הדברים

- תלמודי תורה בגליל.
- איחוד 'תחכמוני' ו'נצח ישראל'.
- 'אגודת התרבות הישראלית'.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1] עיה"ק[2] יפו ת"ו[3], ז' שבט תרע"ב[4].

לכ'[5] ידי"נ[6] הרב המאוה"ג[7] החה"ש[8] אוצר תו"י[9] טהורה מו"ה[10] ישראל אבא ציטרון שליט"א[11] האב"ד[12] דמושבה פ"ת[13] ת"ו,

שלו'[14] וברכה באה"ר[15],

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עיה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
5 לכ' - לכבוד
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 המאוה"ג - המאור הגדול
8 החה"ש - החיים והשלום
9 תו"י - תורה ויראה
10 מו"ה - מורנו הרב
11 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
12 האב"ד - האב בית דין
13 פ"ת - פתח תקוה
14 שלו' - שלום
15 באה"ר - באהבה רבה

יקרת מכתבו מיום ה' דנא הגיעני. ע"ד[16] נחיצת הענין להחל כעת ביסוד ת"ת[17] בגליל [ייסוד תלמוד תורה בגליל] אין שום ספק. אבל הדרך להוציא את הענין הגדול הזה, הדורש הוצאה גדולה, ע"י[18] מכתב נשלח לרבנים, - אין מספיק. וצריכים אנו להתישב בזה עם ידידנו הד"ר[19] אויערבאך [ד"ר משה אוירבך, מנהל בית הספר "תחכמוני" ומראשי "אגודת ישראל"] נ"י[20], איך להתחיל לבא בדברים עם האגודה הפפטי"ת[21]. ואני חושב שצריך לאגד ג"כ[22] לזה את ראשי ה"תחכמני" שבהמבורג כעת. ויחד עם זה נחל בע"ה[23] בפעולה. אמנם אם היקר הר"מ[24] דיסקין נ"י חפץ להדפיס מכתב מעורר, בתור איש יודע את מצב הענין לעומקו, הדבר נאה מאד, אבל א"א[25] לצרף לזה תכונה מעשית של קביעות ועד ואדרעסע לכספים, כ"א[26] ע"י הסכמה כללית מהכחות העובדים יחד עמנו, בתיקון החינוך ע"פ[27] יראת שמים, באימוץ הדברים המוכרחים לצרכי הזמן כדי להחזיק מעמד נגד הזרם ההורס.

והנה פה נוסדה אגודה בשם "אגודת התרבות הישראלית", מכוונת לשם הרמת דגל דת קודש, בכל האמצעים שהזמן מרשה, כדת תוה"ק[28] נקוה שילוו לנו כחות רבים. וכמובן יהיה כת"ר[29] ג"כ מראשי העובדים בקודש. נקוה שלשבת הבע"ל[30] יבואו, לשם הרחבת האגודה צירים לפ"ת[31]: דירקטור שלזינגר [מנהל בית הספר "תחכמוני" ביפו] ועוד איזה נכבד. אחת מהעבודות למטרת האגודה הנ"ל[32] הועדתי, את האחדות הרשמית של אלה שני הכחות העובדים בקודש, לשם הגנתה של היהדות הנאמנה, ה"תחכמני" ו"נצח ישראל". [בית הספר "נצח ישראל" בפתח תקוה] וכשיעלה הדבר בידינו בע"ה כתקותי, אז נוכל לפנות במכתב גלוי, לכללות הגולה ולגדולים הפרטיים העומדים בראשם, לגשת אל העבודה של הרמת דגל החנוך הנאמן לד' ותוה"ק[33] בגליל, כפי אותה התכנית אשר נתמחתה ביהודה, ע"י עבודתו הנאמנה של חביבנו רב הפעלים ד"ר[34] אויערבאך שי'[35].

---

16 ע"ד - על דבר
17 ת"ת - תלמוד תורה
18 ע"י - על ידי
19 הד"ר - הדוקטור
20 נ"י - נרו יאיר
21 הפפטי"ת - ככל הנראה שגיאת סריקה של הפ"פית (הפרנקפורטית)
22 ג"כ - גם כן
23 בע"ה - בעזרת השם
24 הר"מ - הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
25 א"א - אי אפשר
26 כ"א - כי אם
27 ע"פ - על פי
28 תוה"ק - תורתנו הקדושה
29 כת"ר - כבוד תורתו
30 הבע"ל - הבא עלינו
31 לפ"ת - לפתח תקוה
32 הנ"ל - הנזכר לעיל
33 ותוה"ק - ותורתנו הקדושה
34 ד"ר - דוקטור
35 שי' - שיחיה

יקח נא גם כת"ר דברים בזה עם הד"ר הנ"ל נ"י ויודיעני בטובי את השקפתו הטובה בענין זה. והשי"ת[36] הבוחר בארץ חמדה יעזרנו להקים עדות ביעקב ותורה בישראל [תהלים עח, ה] בנחלת ד'.

והנני חותם בברכה וידידות כנה"ר[37] ונפש ידי"ע[38] דוש"ת[39] באה"ר,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

36 והשי"ת - והשם יתברך
37 כנה"ר - כנפשו הרמה
38 ידי"ע - ידידו עוז
39 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו